

PAPINA RIJEČ SVIJETU

Na Bogojavljenje o. g. upravio je sv. Otac iz Betlehema svoje riječi Kristu, Crkvi i svijetu. Ovdje donosimo onaj dio što se odnosi na svijet.

Prije svega hoćemo da se predstavimo ovom svijetu u kojem živimo. Mi smo predstavnici i širitelji kršćanske vjere. Čvrsto smo uvjereni da zastupamo Božju stvar. Učenici smo, apostoli i poslanici Sina Božjega, Sina Marije, Mesije, Krista. Mi nastavljamo njegovu poslanje, glasnici smo njegove poruke, službenici njegove vjere. Znamo da imamo sva Božja jamstva da propovijedamo istinu. Nemamo nikakvih drugih interesa nego samo taj da naviještamo ovu našu vjeru. Mi ne tražimo ništa drugo nego slobodu da možemo tu vjeru ispovijedati i da je možemo pružiti onima koji je hoće slobodno prihvatiti. Tražimo slobodu da možemo održavati odnos između ljudi i Boga uspostavljen od Isusa Krista, našeg Gospodina.

Želimo nadodati još jednu stvar za koju molimo svijet da o njoj pravedno razmisli. Neposredni cilj našeg poslanja je ovaj: Mi želimo raditi za dobro svijeta, za njegov interes i njegov spas. Smatramo da je svijetu potreban spas koji mu mi nudimo.

Ova naša tvrdnja sadrži u sebi i mnogo drugih. To su: Mi gledamo na svijet s neizmjernom ljubavlju. **AKO SE SVIJET OSJEĆA STRAN KRŠĆANSTVU, KRŠĆANSTVO SE NE OSJEĆA STRANO SVIJETU**, pa ma kako taj svijet izgledao i kakav god imao stav prema nama. Neka svijet zna da ga poštuje i ljubi onaj tko zastupa i predstavlja kršćansku vjeru, da ga ljubi najvišom i neiscrpnom ljubavlju.

Ovim hoćemo reći da je misija kršćanstva u svijetu misija prijateljstva, međusobnog shvaćanja, ohrabrenja, napretka, uzdizanja: reći ćemo još i spasenja. Mi znamo da je suvremeni čovjek ponosan u volji da sve radi sam od sebe. Čovjek radi i stvara nove i zadivljujuće stvari. Ove ga stvari međutim ne čine boljim, ne čine ga sretnijim, ne rješavaju ljudske probleme u njihovu korijenu trajno i vječito. Poznato nam je da u dušama ljudi ima mnogo tame i patnje. Mi posjedujemo riječ za koju vjerujemo da je odlučna. Utoliko se više usuđujemo da tu riječ

ponudimo jer je ona ljudska. To je riječ Čovjeka čovjeku. Krist koga mi donosimo čovječanstvu jest Sin čovječji. Tako je on sam sebe nazivao. On je Prvorodeni. On je prototip novoga čovječanstva. On je najodličniji Brat, Drug, Prijatelj. On je poslan od Boga, ali ne da sudi svijetu, nego da ga spasi.

On je dobri Pastir čovječanstva. Nema ljudske vrednote koju on nije poštovao i uzdigao. Nema ljudske patnje koju on ne bi shvatio, iskusio, dao joj vrijednost. Nema ljudske slabosti, osim moralnog nedostatka, koju on nije preuzeo i od koje nije trpio.

Neka svijet upozna na koji se način Krist, koji još i danas živi u svojoj Crkvi, javlja svijetu s ove točke, iz ove kolijevke gdje je sišao na zemlju.

Radi toga neka svijet koji nas okružuje primi danas naš pozdrav pun poštovanja i ljubavi u ime Isusa Krista.

Naš pozdrav danas ne može imati granica, prelazi preko svih zapreka i želi doprijeti do svih ljudi dobre volje. Želi također doprijeti i do onih ljudi koji ne pokazuju naklonost prema Kristovoj vjeri i koji nastoje da onemoguće njezino širenje te se neprijateljski odnose prema vjernicima. Upućujemo žalosni svoje osjećaje i onima koji progone kršćanstvo, koji niječu Boga i Krista i ozbiljno ih pitamo: zašto, zašto?

Iz Betlehema, zemaljske Kristove domovine, u molitvi i s ovim mislima u srcu zazivamo nad cijelo čovječanstvo obilje nebeskih darova.

EKUMENSKI PATRIJARH ATENAGORA I

Rodio se g. 1886. u selu Vassilikon kod Janine u Epiru. Njegovo krsno ime je Aristoklo Spyron. Godine 1903. stupio je u patrijaršijsko sjemenište u Halki kod Carigrada i završio je nauke g. 1910.

Patrijarh Atenagora je čovjek vrlo visoke naobrazbe. Govori grčki, turski, njemački, engleski, makedonski i srpski a dobro poznaje i latinski.

Dok je još bio đakon obavljao je različite važne službe. Šest godina bio je protodakon u crkvi sv. Dimitrija u Bitoli, a iza toga je postao tajnik Sv. Sinoda u Ateni. Za biskupa je posvećen g. 1922. u svojoj 36-godini i određen za metropolitu na Krfu. Godine 1931. pozvan je da upravlja ogromnom nadbiskupijom Sjeverne i Južne Amerike sa sjedištem u New Yorku. Kroz 17 godina bio je nadpastir pravoslavne Crkve u Americi i pokazao izvanrednu revnost posebno u ostvarenju solidne izobrazbe klera, katehizacije i karitativne djelatnosti. Sloga među kršćanskim Crkvama bila mu je

uvijek osobito na srcu. Kad je on napustio Ameriku, tamošnja pravoslavna nadbiskupija imala je 350 dobro organiziranih župa s dovoljnim brojem klera.

Sv. Sinod u Carigradu izabrao ga je g. 1948. za ekumenskog patrijarha. Introniziran je 27. I 1949. Potpuni naslov njegove službe jest »nadbiskup Carigrada, novog Rima, i ekumenski patrijarh«. Često se čuje da je stvarna jurisdikcija carigradskog patrijarha vrlo ograničena. Međutim to nije tačno. Osim njegove patrijaršijske dijeceze njemu su podložene Kalcedon, Derkos, Prinkiponesion, Imbros i Tenedos, zatim 4 metropole u Dodekanesu i (na Kreti, egzarhatska opatija Patmos, monaška republika na gori Atosu, nadbiskupije Australije, Nove Zelandije i Amerike, nadbiskupska sjedišta u Londonu, Parizu i Beču, te ruski egzarhat u Parizu. Osim toga ima pravo prvenstva nad drugim pravoslavnim Crkvama u Evropi.

Sve od vremena patrijarha Jeremije I (1522—1545) nije nitko drugi tako dugo upravljao carigradskom patrijaršijom.

Njegovo osobito nastojanje oko jedinstva svih kršćana pokazalo se osobito kad je na Bogojavljenje 1959. u propovijedi primjenio na papu Ivana XXIII riječi Sv. Pisma: »Bio je čovjek poslan od Boga komu je bilo ime Ivan«.

S velikim zanimanjem prati patrijarh Atenagora rad II Vatikanskog sabora, premda radi odnosa s drugim pravoslavnim crkvama nije uspio na zasjedanje sabora poslati svoje promatrače.

Na dvije panortodoksne konferencije (Rodos 1961 i 1963) pokazao se njegov veliki upliv, njegova briga za obnovu pravoslavlja i nastojanje oko povezanosti s drugim pravoslavnim Crkvama. Jednako to potvrđuje i proslava 1000-godišnjice monaške kolonije na gori Atosu gdje je kao predstavnik katoličkog monaštva bio vrhovni opat benediktinskog reda o. Beho Gut.

Sve kršćane i sve ljude dobre volje ispunio je najvećim veseljem i radosnom nadom srdačni susret Atenagore I s Pavlom VI u Svetoj Zemlji 5. i 6. siječnja o. g. Svoje utiske o tom susretu ovako je patrijarh Atenagora izrazio pretstavniku agencije ANSA: »Najdublji utisak na moj um i srce učinila je dobrota, skromnost, učenost i razboritost njegove svetosti pape Pavla VI. Za mene je od osobitog značaja činjenica da Sveti Otac potpuno zaboravlja sve što je bilo u žalosnoj prošlosti. To je prvi preduvjet za početak nove ere bratske povezanosti među kršćanima. Nad horizontom kršćanstva zapažamo jasne obrize zore novog dana«.

(Prema »Osservatore Romano«)

VLOGA KOMENTATORJA (PRVEGA MOLIVCA)

Instrukcija o sveti glasbi in liturgiji (3. septembra 1958) je uradno potrdila vlogu posebnega »komentatorja«, ki naj vernikom pomaga k popolnejši in lepši udeležbi pri svetih obredih. V številki 96 določa, naj ta oseba med mašo »ob primernem času v nekaj besedah razloži obred, molitve in berila ter naj vodi zunanje sode-

lovanje vernikov: odgovore, molitve in pesmi«. Instrukcija določa, naj bo »komentator« (mi mu pravimo prvi molivec) če le mogoče klerik ali duhovnik, more pa biti tudi laik, ki je znan po vzornem krščanskem življenju in je dobro poučen v svoji vlogi. Besedilo razlage in navodila morajo biti prej napisana, ne gostobesedna, ampak trezna in izgovorjena o prvem času z mirnim glasom; nikdar ne smejo preglasiti duhovnikove molitve; pomagati morajo, ne pa škodovati pobožnosti vernikov.

Rimski obred je s tem odlokom spet dobil vlogo, katero na vzhodu opravlja diakon, na zahodu pa njene ostanke izvršuje mašnik sam, ko pred očenašem razloži, zakaj si upamo Bogu reči Oče in hkrati povabi k molitvi vernike; pred prošnjami je to vabilo skrajšano na besedico »Oremus«. Le pred prošnjami na veliki petek so ti pozivi ostali tudi v sedanji rimski liturgiji.

Francuski duhovniki so o novi liturgični vlogi (osebi) razpravljali 1959. na letnem zborovanju Centra za liturgično pastoralo in je bil referat p. Rogueta OP objavljen v reviji *La Maison Dieu* 1959. (štev. 60, str. 80—98). Komentator pa jim je bilo dobro znan že prej, saj so priročno knjigo pozivov k molitvi (*Invitatoires*) izdali že leta 1957.

Jugoslovanski škofje so na podlagi tujih zgledov in uradnih navodil (ter posebnih dovoljenj mimo navedene instrukcije) objavili obrazec za »ljudsko zborna mašo«, pri kateri prvi molivec izvršuje nekaj tistih nalog, ki jih instrukcija določa za komentatorja. V slovenski izdaji ljudske zborne maše (*Cerkvena ljudska pesmarica* 1961) je pri obeh glavnih molitvah (Prošnja, str. 149, Po obhajilu, str. 159) predpisan vrstni red mašnika (D), vernikov (Vsi) in prvega molivca (P) tako, da potem ko verniki odgovorijo na mašnikov pozdrav *Dominus vobiscum*, P moli »prošnjo tistega dne, brez sklepa, ali napove samo kratko vsebino«. Na koncu vsi odgovorijo Amen na mašnikove sklepne latinske besede.

Kolikor mi je znana slovenska praksa, prvi molivec pri tej molitvi ne spoštuje določb instrukcije, da komentatorjeve besede »nikdar ne smejo preglasiti duhovnikove molitve«, ker navadno berejo slovensko besedilo istočasno z mašnikom. S tem podirajo bistveno mašnikovo nalogo, ko se pri liturgičnih opravilih samo on kot srednik sme obračati s prošnjo do Boga, komentatorjeve besede so namenjene ljudem le kot spodbuda za notranje in zunanje pridruženje k daritvi.

Poglejmo, kako bi se dalo v skladu z uradnim besedilom (in v luči francoskih praktičnih zgledov in navodil v omenjenem članku in knjigi) izboljšati delo prvega molivca. Mašnik naj glasno reče »Oremus«, nato naj z molitvijo počaka toliko časa, da prvi molivec prebere svoje besedilo, šele nato naj kot posrednik med Bogom in verniki slovesno in glasno izmoli besedilo prošnje. Verniki bodo z lahkoto izrazili svoje soglasje z glasnim in enotnim »Amen«.

Pomislek, da se s tem maša zavleče, ne drži, ker mora biti prvi molivec kratek in ker lahko na pametno mero skrajšamo druge, neliturgične dodatke, s katerimi navadno brez pomisleka zavlačujemo nedeljko mašo (oznanila, dodatne izvenliturgične molitve zlasti po pridigi, petje nepravih pesmi ob nepravem času i. pod.) Praktični zgledi potrjujejo, da tako vodstvo pri molitvi res pomaga

lovanje vernikov: odgovore, molitve in pesmi«. Instrukcija določa, naj bo »komentator« (mi mu pravimo prvi molivec) če le mogoče klerik ali duhovnik, more pa biti tudi laik, ki je znan po vzornem krščanskem življenju in je dobro poučen v svoji vlogi. Besedilo razlage in navodila morajo biti prej napisana, ne gostobesedna, ampak trezna in izgovorjena o prvem času z mirnim glasom; nikdar ne smejo preglasiti duhovnikove molitve; pomagati morajo, ne pa škodovati pobožnosti vernikov.

Rimski obred je s tem odlokom spet dobil vlogo, katero na vzhodu opravlja diakon, na zahodu pa njene ostanke izvršuje mašnik sam, ko pred očenašem razloži, zakaj si upamo Bogu reči Oče in hkrati povabi k molitvi vernike; pred prošnjami je to vabilo skrajšano na besedico »Oremus«. Le pred prošnjami na veliki petek so ti pozivi ostali tudi v sedanji rimski liturgiji.

Francuski duhovniki so o novi liturgični vlogi (osebi) razpravljali 1959. na letnem zborovanju Centra za liturgično pastoralo in je bil referat p. Rogueta OP objavljen v reviji *La Maison Dieu* 1959. (štev. 60, str. 80—98). Komentator pa jim je bilo dobro znan že prej, saj so priročno knjigo pozivov k molitvi (*Invitatoires*) izdali že leta 1957.

Jugoslovanski škofje so na podlagi tujih zgledov in uradnih navodil (ter posebnih dovoljenj mimo navedene instrukcije) objavili obrazec za »ljudsko zborna mašo«, pri kateri prvi molivec izvršuje nekaj tistih nalog, ki jih instrukcija določa za komentatorja. V slovenski izdaji ljudske zborne maše (*Cerkvena ljudska pesmarica* 1961) je pri obeh glavnih molitvah (*Prošnja*, str. 149, *Po obhajilu*, str. 159) predpisan vrstni red mašnika (D), vernikov (Vsi) in prvega molivca (P) tako, da potem ko verniki odgovorijo na mašnikov pozdrav *Dominus vobiscum*, P moli »prošnjo tistega dne, brez sklepa, ali napove samo kratko vsebino«. Na koncu vsi odgovorijo *Amen* na mašnikove sklepne latinske besede.

Kolikor mi je znana slovenska praksa, prvi molivec pri tej molitvi ne spoštuje določb instrukcije, da komentatorjeve besede »nikdar ne smejo preglasiti duhovnikove molitve«, ker navadno berejo slovensko besedilo istočasno z mašnikom. S tem podirajo bistveno mašnikovo nalogo, ko se pri liturgičnih opravilih samo on kot srednik sme obračati s prošnjo do Boga, komentatorjeve besede so namjenjene ljudem le kot spodbuda za notranje in zunanje pridruženje k daritvi.

Poglejmo, kako bi se dalo v skladu z uradnim besedilom (in v luči francoskih praktičnih zgledov in navodil v omenjenem članku in knjigi) izboljšati delo prvega molivca. Mašnik naj glasno reče »Oremus«, nato naj z molitvijo počaka toliko časa, da prvi molivec prebere svoje besedilo, šele nato naj kot posrednik med Bogom in verniki slovesno in glasno izmoli besedilo prošnje. Verniki bodo z lahkoto izrazili svoje soglasje z glasnim in enotnim »Amen«.

Pomislek, da se s tem maša zavleče, ne drži, ker mora biti prvi molivec kratek in ker lahko na pametno mero skrajšamo druge, neliturgične dodatke, s katerimi navadno brez pomisleka zavljučujemo nedeljko mašo (oznanila, dodatne izvenliturgične molitve zlasti po pridigi, petje nepravih pesmi ob nepravem času i. pod.) Praktični zgledi potrjujejo, da tako vodstvo pri molitvi res pomaga

hkrati skupni in osebni pobožnosti vernikov pri maši kakor zahteva instrukcija.

Za besedila prošenj smo Slovenci res še v nekoliko večji zadregi kot drugod, imamo pa na voljo razmnožen prevod Lercarove knjige K maši, bratje, na katero je umerjena tudi formulacija v ljudski zborni maši. V njej so povzete mšne prošnje za vse cerkveno leto, ni pa težko pripraviti tudi drugačne povzetke (bolje je, da prvi molivec bere le vsebino prošnje kot pa prevod liturgičnega besedila ki se naravnost obrača na Boga), Francozi imajo v knjigi *Invitatoires* zbrane za vsako nedeljo, praznik, večje godove, skupne maše svetnikov in votivne maše po štiri različne inačice besedila, daga vsak lahko izbere po svoji želji; eno izmed njih je Lercarovo.

Komentatorjeva vloga ne more biti omejena samo na obe glavni prošnji, ker ljudje potrebujejo vodstva in vabila tudi pri drugih mašnih delih. Slovenska izdaja ljudske zborne maše predvideva sodelovanje prvega molivca tudi pri pristopnih molitvah, pri darovanju in hvalospevu ter zlasti med kanonom (kadar petja). Ne vem, če kje pri nas dejansko sodeluje prvi molivec tudi pri petih mašah, če prav je pri njih zbranih še več ljudi, ki potrebujejo pomoči in naj bi bile te maše izvedene najbolj vzorno. S pomočjo komentatorja se bodo ljudje navodili dejansko sodelovati vsaj z odgovori na mašnikove pozdrave, kot naroča instrukcija v štev. 25 a in kakor priporoča Uvod v Cerkevno ljudsko posmarico — partitura str. V.

Ne bo odveč, če pogledamo (posebno še ker smo v času koncila) malo okrog sebe in zremo, da Franciji pri vsaki maši, kjer ljudje sodelujejo, komentator uvaja vse štiri speve, *Kyrie eleison* ter hvalospev. Ker ne morem posredovati vseh besedil, ki so v knjigi *Invitatoires* in ker jih more z nekaj truda vsak duhovnik sam pripraviti prvemu molivcu, hočem razložiti le obliko za *Kyrie eleison* in za hvalospev.

Pri *Kyrie* se nekateri komentatorji držijo trinitarične razlage te molitve in povabijo vernike, naj se s prvo skupino prošenj obrnejo k Bogu Očetu, z drugo (*Christe eleison*) k Odrašeniku Jezusu Kristusu, s trejo pa naj prosijo za milost Sv. Duha. Razširjena je tudi oblike, ki razloži vsebino teh prošnja: »Prosimo za mir, ki prihaja od zgoraj; za naše zveličanje; za našega svetega očeta papeža; za našega škofa in z vse pstirje svete Cerkve; z nas vse, ki smo zbrani pri tej slovesni daritvi, prosimo Gsopoda« — nakar duhovnik, oziroma pevci začno *Kyrie eleison*.

Tako se po več stoletjih vrača v naše cerkve navada, ki je bila zelo znana od konca 8. stoletja dalje in je z rokopisom izpričana tudi za slovenske kraje in časa ljubljanskega škofa Tomaža Hrena (F. Ušeničnik, *Liturgika* 1945, 311), v Dalmaciji pa je prenehala šele v novejši dobi.

Za hvalospev, ki je začetek kanona — mašnikove najodličnejše molitve, je prav tako kot za prošnje boljše, da bi prvi molivec ne preglasil mašnikove glasne in slovesne molitve. Francoska navodila zato predvidevajo, naj mašnik najprej konča prošnjo nad darovi in jo sklene z glasnim »per omnia saecula saeculorum«, na kar verniki odgovorijo »Amen«, potem prvi molivec napove vsebino hvalospeva. Mašnik šele po tem kratkem presledku začne kanon s pozdravom »Dominus vobiscum«. Pri maši za posvečenje cerkve,

pri kateri smejo ponekod moliti posebno prefacijo (v novih misalih je tiskana hkrati s prefacijo za adventni čas, v čast sv. Rešnjemu telesu in v čast vsem svetnikom in patronom) ima knjižica navodil za obred posvečenja cerkva (Roguet-Jounel, Dedicace d'une église. Centre de pastorale liturgique Paris 1962, 107) naslednje besedilo: Zahvalimo se Gospodinu za skrivnost naše cerkve, ki je hkrati hiša molitve in znamenje Neveste Kristusove, naše Matere«. Podobno kratka so besedila za druge hvalospeve v knjigi Invitatoires es. Vsak lahko vidi, da tako pojasnilo-povabilo bistveno ne podaljša maše.

Dr. Marijan SMOLIK

»KATOLIŠKA MOLITEV

Nenavadni naslov naj uvaja nekaj o spominu živih in mrtvih med kanonom pri ljudski zborni maši. Slovenski obrazec besedila, s katerim naj prvi molivec »kratko in ne preglasno« napoveduje vsebino mašnikovih molitev med kanonom, predvideva pri teh dveh spominih, da ju je mogoče spreminjati in celo daje vzorec, v kakšnem smislu naj bi se to zgodilo; »Dodati se more: za katere se posebej daruje; za I. in I., ki so ta teden umrli; katerih obletnico obhajamo te dni«. Treba bi bilo ugotoviti, koliko upajo kje v resnici imenovati umrle osebe, ali se raje zadovoljijo s skromnim debelo tiskanim glavnim besedilom. Zdi se mi, da bi se nam Slovencem zdelo skoraj preveč nemogoče in profano, če bi po vzorcu starodavnih navad in današnjih običajev drugogd po svetu pri teh spominih prvi molivec prebral imena vseh tistih, ki se so mašniku (župniku) posebej v molitev priporočili (in za katere si upamo zmoliti čisto neliturgični očenaš po pridigi), ali katere župnik priporoča v molitev svojim vernikom, ker ve, da si sami prositi ne upajo ali tega niti ne morejo več.

P. Jounel v razlagi novega mašnega obreda, ki je bil uzakonjen z novo tipično izdajo Rimskega misala (Les rites de la messe, Centre de pastorale liturgique Paris 1963, 82) pravi, da »je torej v popolnem soglasju s tradicijo, če komentator pri tihi ali peti maši prebere seznam imen, medtem ko se mašnik za nekaj trenutkov ustavi. Ne bilo bi pa prav, če bi ta seznam spremenili v naštevaje splošnih in posebnih namenov«.

Ko bi se te konkretnosti navadili, se nam tudi ne bi zdelo čudno (v času, ko postaja svet majhen, ko nas koncil uči, da smo vsi odgovorni za vse, in ko doživljamo, da se ves svet veseli ali trpi ob dogodkih, ki se zgodijo na enem kraju), če bi ob posebno hudih nesrečah, v katerih je izgubilo življenje veliko ljudi in smo zanje zvedeli po radiu ali v časopisih, tudi pri maši skupno molili za njihovo rešitev ali večni pokoj. Tako se je v Franciji vsem zdelo samo po sebi umevno, da so povsod molili ob Kennedyjevi smrti, ob nesreči v nemškem rudniku, ob eksploziji kanadskega letala s 118 ponesrečenci in sveda tudi ob potresu v Skopju, da naštejemo brez reda samo nekaj takih dogodkov, ki smo zanje vedeli kot ljudje, morali bi jih pa začeti doživljati in reševati tudi kot verniki, kot božji otroci. Koliko manj teške bi se nam ob vsem tem zazdele naše majhne bolečine, s katerimi večkrat pri maši nadle-

gujemo Boga, in kako zares »katolička« bi s tem postala naša molitev, ko smo večkrat samo po imenu katoliški kristjani.

Dr Marijan SMOLIK

STANOVSKÉ NEDELJE

Versko življenje v župniji bomo utrdili le, če nam bo uspelo poglobiti zakramentalno življenje vernikov. Če bodo verniki pogosto in dobro opravljali sveto spoved, bodo napredovali v krščanskem življenju, moč za to pa bodo prejeli v pogostem svetem obhajilu. Dušni pastirji skušajo to doseči na različne načine: eni pospešujejo skupna obhajila v verskih društvih, drugi se zavzemajo za obhajanje vernikov po stanovih. V knjigi Naša župnija priporoča pastoralist Janez Oražem, naj bi bila naša glavna ljubezen posvečena nedeljski županijski maši in daritvenemu obedu, h kateremu se bodo vsaj mesečno zvesto zbirali po stanovih. Mesečne spovedi po stanovih naj bi bile najmašnji program dobrih župljanov.

Močno pobudo za to je dalo Apostolstvo mož in fantov, ki vsako prvo nedeljo v mesecu vabi može in fante k spovedi in obhajilu. Njihovemu zgledu so sledile žene in dekleta in se zvrščale pri obhajilni mizi naslednje nedelje v mesecu. Po mnogih županijah imajo šolsko spoved zadnjo nedeljo v mesecu. Tako prejme v nekaterih županijah mesečno kar lepo število župljanov svete zakramente. Kljub temu pa mora biti naš cilj višji: vernike moramo navajati na pogosto sveto obhajilo in sicer tako, da spovedi sledi obhajila še naslednje nedelje in po možnosti tudi ob delavnikih. Seveda bo treba še mnogo truda, da bomo vsaj nekatere pridobili za to.

Nekateri vneto pospešujejo pobožnost prvih petkov; marsikje zajamejo kar lepo število vernikov. Stanovskih nedelj to ne more nadomestiti, že zato ne, ker mnogi med tednom res ne utegnejo priti v cerkev. Prvi petki vsekakor lepo dopolnjujejo stanovske nedelje, ker mnogi verniki na ta način prejmejo mesečno vsaj dvakrat ali celo večkrat sveto obhajilo.

Verniki bodo zakramente s pridom in zato tudi raje prejeli le, če bodo poglobili svoje versko znanje. V nedeljskih pridigah, ki so namenjene vsem, ne moremo povedati vsega, zlasti tega ne, kar posebej zanima posamezne stanove. Vemo, kako nebogljeni stoje pred svojimi vzgojnimi nalogami krščanski starši, in še koliko bolj kot ti, potrebujejo mladi ljudje krščanske šole za življenje! Kako potrebujejo moške odkritosrčne in ohrabrujoče besede, namenjene samo njim! Zato ni dovolj posamezne stanove samo vabiti k mesečnemu prejemu zakramentov, ampak jim moramo hkrati nuditi stanovske govore.

O čem naj jim govorimo? Možem in fantom o temeljnih verovanjih, o odgovornosti do družine in vzgoje otrok, o vlogi kristjana v javnem življenju in podobno. Žene predvsem zanimajo vprašanja zakonskega življenja in vzgoje. Dekletom bo dobrodošla beseda o izbiri poklica, o prijateljstvu, o pripravi na zakon. Vsakemu stanu

primerno naj bi govorili o vajah duhovnega življenja. Nasplošno preveč govorimo o potrebnosti molitve in zakramentov, ne povemo pa, kako naj se to doseže. Zelo bi učinkovalo, če vsakemu stanu predočimo tudi žive podobe njihovih vzornikov.

Prav ob stanovskih govorih živo občutimo, da ne zadostuje samo naša beseda. Treba bi bilo ustvariti možnost za razgovor. Ne moremo v govoru povedati vsega in morebiti spregledamo prav to, kar nekatere najbolj zanima. V govorih se dotikamo perečih življenjskih vprašanj, reševati pa jih je treba v vsakem primeru posebej. Kako to izvesti? Ob tem se porajata dve težavi: plašljivost ljudi za javne diskusije in ustrezen čas.

Ljudje so dostikrat zadržani in plahi. Verskih razgovorov niso vajeni. Kako naj jih opogumimo? Nekdo je začel takole: po nagovoru je povabil poslušalce, naj mu do prihodnjič dostavijo pismena vprašanja. Dobil je samo eno, ko pa je nanj odgovarjal, je z njim sprožil cel plaz novih vprašanj. Sedaj mu vprašanja zastavljajo proti. Kaj pa bojazen, da bi razgovor v cerkvi ljudem omajal spoštovanje do svetega kraja, ima kaj na sebi? Ljudje imajo za to dostikrat več smisla kot mi duhovniki in so prav zaradi tega tako zadržani. Mar ne bi bolj sproščeno govorili in še posebej, bolj sproščeno vodili razgovor v kakem drugem prostoru? Zato je vprašanje veroučne sobe res ključnega pomena za naše dušno pastirstvo.

Kateri čas je za stanovski govor najprimernejši? Kdaj bomo najlaže zajeli največ poslušalcev? Nekateri kar med mašo, med katero je stanovsko obhajilo, govore posebej tistemu stanu. To je gotovo manj primerno, ker so drugi, katerim govor ni namenjen prikrajšani za potrebni nauk, poleg tega pa po tej poti ni mogoče vernikov pridobiti za prost razgovor. Tam, kjer pride k popoldanskemu bogoslužju veliko ljudi, imajo lahko popoldne stanovski govor. V večini župnij, zlasti v tistih, kjer je večina ljudi precej oddaljena od cerkve, jer to seveda nemogoče. Zato je najprimerneje imeti stanovski nagovor takoj po maši. Takrat najlaže zajamemo največ ljudi. Pridiga med mašo naj bo kratka in če stanovski govor ni predolg, se vse skupaj ne zavleče preveč.

Nekateri prazniki nam po vsebini naravnost kličejo, da jih stanovsko izrabimo. Praznik Brezmadežne naj bo dekliški praznik. Na god sv. Jožefa bomo zbrali moše in fante, na praznik Marijinega oznanjenja matere. Ker sta oba praznika v postu, ju lahko izrabimo kot duhovno pripravo na veliko noč.

Stanovske nedelje so najprimernejša oblika daljnje priprave na misijon. Prav ob stanovskih nedeljah lahko zajamemo procejšen del župnije v pripravo na misijon. Ob misijonu naj bi se župnik z misijonarji dogovoril, kako bo ob stanovskih nedeljah ohranjeval in utrjeval sadove misijona. Misijonarji in tudi spovedniki v misijonu naj bi kar najtopleje priporočali mesečno prejemanje zakramentov in udeležbo pri stanovskem pouku. To naj bi bil eden najvažnejših misijonskih sklepov. Tudi krajše duhovne obnove in druge slovesnosti v fari naj bi bile nova vzpodbuba za utrjevanje verskega življenja ob stanovskih nedeljah. Izkušnja pa kaže, da so ljudje, ki mesečno prijemajo zakramente tudi najbolj primerni za apostolsko delovanje v fari. Takih tihih sodelavcev dušni pastir rabi, če hoče prekvasiti faro s Kristusovim naukom. Vzgojil pa jih bo ob stanovskih shajanjih.

Anton VIDMAR